

Dar stând în fața frumoasei adormite (nu era greu să observi că dormea), deodată, fără voia lui, simți în piept ceva care aducea a dragoste. Rămase mult acolo, în fața ei, mâncând-o din ochi...

„Ei, gata..., își spuse scoțând un oftat adânc. Rămâi cu bine, minunată vedenie! E timpul să plec la bal, la luminăția sa...”

Și după ce se mai uită o dată la frumoasă, când era deja gata să o ia înot înapoi, îi trecu prin minte o idee.

„Trebuie să îi las o amintire! se gândi el. Să-i agăț ceva de undiță. O să fie ca o surpriză de la un necunoscut.”

Smîcikov o luă încet spre mal, rupse un buchet mare de flori de câmp și de apă, îl legă cu un fir de lobodă și îl agăță de undiță.

Buchetul o luă spre fund și trase după el o frumoasă plută.

Prudența, legile firii și statutul social al eroului meu cer ca romanul să ia sfârșit chiar aici, dar – vai! – destinul eroului este implacabil: circumstanțe care nu depind de autor au făcut ca romanul să nu se termine cu buchetul. Contrar judecății sănătoase și naturii lucrurilor, contra-basistul, sărman și nu nobil, are de jucat în viața frumoasei, nobile și bogate, un rol important.

Înotând spre mal, Smîcikov rămase trăsnit: nu-și văzu hainele. I se furaseră... Răufăcători necunoscuți, în timp ce el își admira frumoasa, îi șterpeliseră tot în afară de contrabas și de joben.

— Ce blestem! exclamă Smîcikov. O, oameni, rodiți din năpârcă¹! Nu mă revoltă lipsirea de haine (căci hainele sunt pieritoare), cât gândul

---

1. Citat inexact din tragedia *Hoții* de F. Schiller (nota red. ruse).

că sunt nevoit să merg în pielea goală și să contravin astfel moralei publice.

Se așază pe cutia cu contrabasul și începu să caute o ieșire din îngrozitoarea sa situație.

„Doar n-o să mă duc gol la prințul Bibulov! se gândea el. O să fie doamne acolo! Și, pe deasupra, hoții mi-au furat odată cu pantalonii și sacâzul pe care îl aveam acolo!“

Chibzui o groază și se frământă până simți că îl dor tâmplele.

„A! își aminti în cele din urmă. Nu departe de mal, într-un tufăriș, e un podeț... Până se întunecă pot să stau sub podețul ăsta, iar seara, pe întuneric, mă strecor până la prima izbă...“

Rămânând la această idee, Smîcikov își puse jobenul, își luă contrabasul la spinare și se furișă spre tufăriș. Gol, cu instrumentul muzical pe spinare, amintea de un semizeu din mitologie.

Acum, cititorule, cât stă eroul meu sub podeț și se lasă pradă tristeții, să îl părăsim o vreme și să ne întoarcem la fata cu undița. Ce s-a întâmplat cu ea? Frumoasa, trezindu-se și nevăzând pe apă pluta, s-a grăbit să tragă de sfoară. Sfoara s-a întins, dar cârligul și pluta n-au apărut din apă. Desigur, buchetul lui Smîcikov se înmuiase în apă și se făcuse greu.

„Ori s-a prins un pește mare, își spuse fata, ori s-a agățat cârligul“.

După ce mai trase puțin de sfoară, fata hotărî că se agățase cârligul.

„Ce păcat! se gândi ea. Seara trage așa de bine la nadă! Oare ce să fac?“

Și fără să mai stea mult pe gânduri, excentrica fată aruncă de pe ea straietele diafane și își cufundă minunatul trup în apă până la umerii marmoreeni. Nu a fost ușor de desprins cârligul de buchetul în care se încurcase sfoara, dar răbdarea și efortul își spuseră cuvântul. După

vreun sfert de oră, frumoasa, radioasă și fericită, ieși din apă ținând în mână cârligul.

Dar haina soartă o pâdea. Nemernicii care furaseră hainele lui Smîcikov i-au șterpelit și ei rochia, lăsându-i doar borcanul cu viermi.

„Ce mă fac acum? încep eu să plângă. Să merg în halul ăsta? Nu, niciodată! Mai bine mor! O să aștept până se întunecă și atunci, pe întuneric, o să reușesc să ajung la tușa Agafia și să o trimit acasă după haine... Dar până una-alta, să mă ascund sub podeț“.

Alegând pe unde erau ierburi mai înalte și gheboșându-se, eroina mea o luă la fugă spre podeț. Strecurându-se sub el, văzu acolo un bărbat gol cu o coamă muzicală și cu un piept păros, scoase un țipăt și își pierdu cunoștința.

Smîcikov se sperie și el. Întii luă fata drept o naiadă.

„N-o fi vreo sirenă de râu venită să mă ademe-nească? se gândi el, și ipoteza asta îl măguli, căci avusese întotdeauna o părere excelentă despre înfățișarea lui. Dar dacă nu e sirenă, ci om, cum se explică această ciudată schimbare? De ce e aici, sub pod? Și ce-i cu ea?“

Până să își răspundă el la aceste întrebări, frumoasa își veni în fire.

— Nu mă omorî! șopti ea. Sunt prințesa Bibulova. Te implor! Ți se vor da mulți bani! Adineauri mi s-a agățat cârligul în apă și niște hoți mi-au furat rochia cea nouă, încălțările și tot!

— Doamnă! spuse Smîcikov cu o voce rugătoare. Și mie mi-au furat hainele. Și pe deasupra, odată cu pantalonii mi-au șterpelit și sacâzul care era în ei!

Toți cei care cântă la contrabas și la trombon sunt de regulă nedescurcăreți; Smîcikov era însă o excepție fericită.

— Doamnă! spuse el după puțin timp. Văd că vă tulbură felul cum arăt. Dar veți fi de acord că nu pot pleca de aici din aceleași considerente ca și dumneavoastră. Uitați ce m-am gândit: nu v-ar aranja să vă culcați în cutia contrabasului meu și să vă acoperiți cu capacul? Asta m-ar ascunde vederii dumneavoastră...

Spunând acest lucru, Smîcikov scoase contrabasul din cutie. Pentru o clipă i se păru că cedând cutia își profanează sfânta artă, dar șovăiala a fost de scurtă durată. Frumoasa se culcă în cutie și se făcu ghem, iar el strânse curelele și fu cuprins de bucurie că natura îl făcuse atât de deștept.

— Acum nu mă mai vedeți, doamnă, spuse el. Stați acolo și fiți liniștită. Cum se face întuneric, vă duc eu acasă la părinți. După contrabas pot să mă întorc după aceea.

Când se lăsă întunericul, Smîcikov își luă la spinare cutia cu frumoasa și se furișă spre vila lui Bibulov. Planul lui era următorul: mai întâi să ajungă până la prima izbă și să-și facă rost de haine, și pe urmă să plece mai departe...

„Tot răul spre bine... își spunea el ridicând praful cu picioarele desculțe și cocoșându-se sub povară. Pentru omenia cu care am înțeles să fiu alături de prințesă, cu siguranță că Bibulov mă va răsplăti cu generozitate“.

— Doamnă, vă este comod? o întrebă el pe un ton de *cavalier galant* care invită la cadrul. Fiți amabilă și nu vă jenați, făceți-vă comodă în cutia mea, ca la dumneavoastră acasă!

Deodată, galantului Smîcikov i se păru că în fața lui, învăluite în întuneric, merg două siluete omenești. Încordându-și vederea, se convinse că nu era o iluzie optică; într-adevăr, siluetele mergeau și duceau în brațe niște legături...

„Nu cumva sunt hoții! îi trecu prin cap. Duc ceva. Probabil că hainele noastre!”

Smîcikov puse cutia pe marginea drumului și dădu fuga după siluete.

— Stai! strigă el. Stai! Puneți mâna pe ei!

Siluetele se uitară înapoi și, văzând că sunt urmărite, o rupseră la fugă... Prințesa auzi încă multă vreme pași iuți și strigăte de „Stai!”. Într-un sfârșit, totul amuți.

Smîcikov nu mai știa decât de urmărire și, probabil, frumoasa ar mai fi avut mult de stat în câmp, pe marginea drumului, dacă nu ar fi intervenit un fericit joc al hazardului. Întâmplarea a făcut ca, chiar atunci și pe același drum, să vină la vila lui Bibulov tovarășii lui Smîcikov, flautistul Jucikov¹ și clarinetistul Razmahaikin². Dând de cutie, se uitară uluiți unul la altul și își desfăcură brațele.

— Un contrabas! zise Jucikov. Ei, dar ăsta e contrabasul lui Smîcikov al nostru! Cum o fi nimerit aici?

— Trebuie să se fi întâmplat ceva cu Smîcikov, spuse categoric Razmahaikin. Ori s-a îmbătat, ori a fost jefuit... În orice caz, să lăsăm aici contrabasul nu se poate. Îl luăm cu noi.

Jucikov își puse în spinare cutia și muzicanții își văzură de drum.

— Dar greu mai e al dracului! a bombănit tot drumul flautistul. Pentru nimic în lume nu m-aș învoi să cânt la un totem ca ăsta... Uf...

Ajungând la vila prințului Bibulov, muzicanții puseră cutia în locul afectat orchestrei și se duseră la bufet.

În timpul acesta, în vilă se aprindeau lustrele și candelabrele. Logodnicul, consilierul de curte

---

1. *Jucika* – grivei (rusă).

2. *Razmahivatsea* – a o face lată (rusă).

Lakeici¹, un frumos și simpatic funcționar de la departamentul căilor de comunicații, stătea în picioare în mijlocul salonului și, cu mâinile în buzunare, stătea de vorbă cu contele Șkalikovîi². Discutau despre muzică.

— Conte, spunea Lakeici, la Neapole am cunoscut personal un violonist care făcea literalmente minuni. Nu o să credeți! Pe un contrabas... un contrabas obișnuit, scotea niște triluri diavolești, ceva pur și simplu teribil! Cânta valsuri de Strauss!

— Ei nu, nu se poate... se arată neîncrezător contele.

— Vă asigur! Chiar și o rapsodie de Liszt a interpretat! Am stat în aceeași cameră la hotel și cum n-aveam ce face, am învățat de la el să cânt rapsodia lui Liszt la contrabas.

— Rapsodia lui Liszt... Hm! Dumneata glumești...

— Nu credeți? râse Lakeici. O să vă dovedesc imediat!

Logodnicul se îndreptă împreună cu contele spre orchestră. Apropiindu-se de contrabas, au început să desfacă repede curelele... și – o, înspăimântător!

Dar acum, cât cititorul, lăsându-și slobodă imaginația, conturează o ieșire din disputa muzicală, să ne întoarcem la Smîcikov... Bietul muzicant, neajungându-i pe hoți și întorcându-se la locul unde lăsase cutia, nu văzu prețioasa povară. Pierdut în supoziții, se duse de câteva ori înainte și înapoi pe drum și, negăsind cutia, ajunsese la convingerea că nu acela era drumul...

---

1. *Lakei* – lacheu (rusă).

2. *Șkalik* – veche unitate de măsură rusească, egală cu 61,5 mililitri, care se folosea mai ales în cârciumi, pentru vodcă și pentru vin.